

کفایت شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه ایمنی هیجانی نوجوانان^۱

افسانه شادایی^۲، عباس قلتاش*^۳ و ژاله رفاهی^۴

چکیده

هدف از این تحقیق، تبیین شاخص‌های روان‌سنجی مقیاس ایمنی هیجانی^۵ در دانش آموزان دوره متوسطه بود. گروه نمونه ۷۶۵ نفر از جامعه دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر شیراز بود که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب گردیدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه دلبستگی و ایمنی هیجانی نوجوانان خدمات خانواده کیسی^۶ بوده است. این پرسشنامه شامل ۲ عامل و ۲۵ ماده است که بر روی عامل اول (ایمنی هیجانی) ۱۳ ماده و بر روی عامل دوم (تعلق) ۱۲ ماده قرار گرفته است. سوالات ابتدا به فارسی و دوباره به انگلیسی برگردانده شد و مجدد به فارسی برگردانده و از لحاظ ادبی و روایی سوالات توسط اساتید مرتبط تایید شد. برای بررسی پایایی درونی پرسشنامه از روش‌های تصفیه و آلفای کرونباخ استفاده شد که یافته‌های حاصل نشان دهنده‌ی آن است که پرسشنامه مذکور دارای سطح بسیار خوبی از همسانی درونی و پایایی می‌باشد. داده‌های حاصل از روش تحلیل عاملی نشان دهنده‌ی این بود که میزان بار عاملی همه آیت‌های پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها (یک یا چند فرزندی همچنین برای دختران و پسران) بجز سؤال شماره ۹ بیشتر از ۰/۲ می‌باشند که به لحاظ آماری معنی‌دار و قابل قبول می‌باشند. در گام بعد، به منظور تایید سوالات پرسشنامه برای متغیر ایمنی هیجانی تحلیل عاملی تأییدی انجام شد. با انجام تحلیل عاملی مرتبه اول برای متغیر ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها، همه بارهای عاملی بجز سؤال ۹، بالاتر از ۰/۳ به دست آمد که این سوالات و متغیر را برای تحقیق مناسب می‌سازد. بنابراین، روایی و پایایی پرسشنامه ایمنی هیجانی (با حذف سؤال ۹)، هم برای گروه آزمودنی‌های چند فرزندی و همه آزمودنی‌ها تأیید شد در مجموع نتایج نشان داد که این ابزار برای تحقیق در ایران قابل استفاده می‌باشد.

کلید واژه‌ها: ایمنی هیجانی، ناامنی هیجانی، پایایی، روایی، تحلیل عاملی تأییدی.

^۱ - این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشجو می‌باشد.

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت

^۳ - استادیار گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

^۴ - استادیار گروه مشاوره، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

* - نویسنده مسوول مقاله: gholtash578@yahoo.com

^۵ - Belonging and Emotional Security Tool (BEST)

^۶ - Casey Family Services

مقدمه

تئوری ایمنی هیجانی^۱ (دیویس و کامینگز، ۱۹۹۹؛ ۲۰۰۶) بر مبنای دیدگاه کل گرا^۲ و با الهام از نظریه های سیستم های خانواده (اولسون^۳، ۱۹۹۹) و دلبستگی^۴ (بالبی^۵، ۱۹۶۹) شکل گرفت (شادایی، ۱۳۹۲). ایمنی هیجانی یعنی اینکه آیا پیوندهای خانواده در مواجهه با عوامل استرس زا، مثبت و بادوام هستند و اینکه آیا اعضای خانواده، به خصوص در زمان های وقوع رویداد استرس زا می توانند از لحاظ هیجانی و عاطفی در دسترس و پاسخ ده به کودکان باشند (قره باغی و وفایی، ۱۳۸۶). در نتیجه ی نوشته های بالبی مفهوم ایمنی هیجانی برای سال های متمادی ادامه داشت و اکنون به طور مشخص با نظریه ی دلبستگی مرتبط است. مطالعه ی ایمنی هیجانی جدای از ارتباط آن با نظریه ی دلبستگی در تحقیقات روانشناسی تقریباً حدود بیست سال به فراموشی سپرده شده بود تا زمانی که دیویس و کامینگز مقاله ای را در سال ۱۹۹۴ ارائه کردند. این مقاله موجب توجه مجدد به این مبحث شد (الگر^۶، بنسون^۷، آر بو^۸، کاستل^۹ و اسمیت^{۱۰}، ۲۰۰۸).

ایمنی هیجانی به عنوان معیار ثبات وضعیت هیجانی فرد شناخته می شود. عدم ایمنی هیجانی^{۱۱} موجب احساس تشویش و اضطراب می باشد که ممکن است ناشی از درک خود به عنوان یک فرد آسیب پذیر یا احساس آسیب پذیری یا عدم ثبات باشد که تهدیدی برای تصویر فرد از خود^{۱۲} می باشد (آلگری و هال^{۱۳}، ۲۰۰۴). ایمنی هیجانی همچنین عنصر اصلی دوام یک خانواده است و این ویژگی موجب اهمیت فراوان ایمنی هیجانی نزد سازمان های اجتماعی که برای امنیت فیزیکی و عاطفی کودکان تلاش می کنند می شود (فری^{۱۴}، کوشینگ^{۱۵}، فروندلیچ^{۱۶} و برنر^{۱۷}، ۲۰۰۸).

¹ - Emotional Security

² - principle of holism

³ - Olson

⁴ - attachment

⁵ - Bowlby

⁶ -Alegre

⁷ - Benson

⁸ - Fu

⁹ -Kaestle

¹⁰ -Smith

¹¹ -Emotional Insecurity Theory - EST

¹² -Ego

¹³ -Hall

¹⁴ -Frey

¹⁵ -Cushing

¹⁶ -Freundlich

¹⁷ -Brenner

عدم ایمنی هیجانی تأثیرات زیادی را بر زندگی افراد می‌گذارد. عدم امنیت سطوح مختلفی دارد و همیشه درجات مختلفی از انزوا را به همراه دارد. هر چه میزان اعتماد کمتر باشد میزان انزوا طلبی بیشتر خواهد شد. عدم امنیت ریشه در کودکی فرد دارد درست مانند بی‌احترامی و ناخوشایندی در سطوح مختلفی اتفاق می‌افتد و اغلب تبدیل به یک مانع بزرگ در زندگی فرد می‌شود، این عدم اطمینان به تدریج فرد را محدود می‌کند. می‌توان برای غلبه بر ایمنی هیجانی راه‌هایی پیدا کنیم. اما این فرایند نیاز به صبر، زمان و باور تدریجی فرد دال بر اینکه ارزش فرد برخاسته از نقطه نظر خود وی از خودش می‌باشد و اینکه عدم اطمینان ناشی از نگرانی‌ها در ارتباط با واقعیت است، می‌باشد و این فرایند یک تمایل است تا یک احساس نیاز (آلگری و هال، ۲۰۰۴). به منظور تعیین میزان ایمنی هیجانی نوجوانان و والدین آن‌ها خدمات خانواده کیسی^۱ در جستجوی خود برای دستیابی به کامل‌ترین نوع ثبات در خانواده به منظور بکارگیری برای هر کودک و نوجوان^۲ BEST را ارائه کرد. BEST برای بررسی ارتباط کنونی و آینده بین خانواده و جوانان مورد استفاده است تا فعالان اجتماعی بتوانند از آن برای تبیین برنامه‌هایی در جهت دادن به مطالبات طرفین و تقویت ارتباط آن‌ها استفاده کنند (فری و همکاران، ۲۰۰۸). این ابزار در حقیقت در صدد کمک به نوجوانان و والدین آن‌ها برای پی بردن به چگونگی احساساتشان نسبت به یکدیگر و درک میزان ایمنی هیجانشان در روابطشان هستند. ابزار ایمنی هیجانی در دو نسخه موجود می‌باشد، یکی برای والدین و یکی هم برای نوجوانان. ابزار والدین توسط هر یک از والدین به طور جداگانه کامل می‌شود تا امکان بررسی محرمانه موضوعات حساس وجود داشته باشد (آلگری و هال، ۲۰۰۴). این ابزار میزان ایمنی هیجانی نوجوانان را که شامل جنبه‌های هیجانی ارتباط بین جوان و والدینش، مطالباتشان و حس دلبستگی جوانان نسبت به آن‌ها و خانواده است را می‌سنجد (فری و همکاران، ۲۰۰۸).

سابق بر این، قره باغی، وفایی و الهیاری (۱۳۸۸)، قره باغی و وفایی (۱۳۸۸) و قره باغی و وفایی (۱۳۸۶)، مطالعاتی را در رابطه با نقش مرکزی متغیر ایمنی هیجانی در ایران انجام دادند. قره باغی و وفایی در سال ۱۳۸۶ تحقیق با عنوان «ایمنی هیجانی در خانواده و نشانه‌های آسیب شناختی روانی و سلامت کودک: بررسی نقش واسطه‌ای و تعدیل کننده خلق کودک» انجام دادند یافته‌ها نشان گر نقش پیش بینی کننده ایمنی هیجانی خانواده در کاهش مشکلات عاطفی- رفتاری و نقش پیش بینی کننده‌ی مقابله هیجان مدار کودک با نایمنی و همچنین خلق کودک در پیش بینی نشانه‌های آسیب شناختی و سلامت کودک است. قره باغی، وفایی و الهیاری در سال

1- Casey Family Services

2- Belonging and Emotional Security Tool

۱۳۸۸ تحقیقی با عنوان «ایمنی هیجانی در خانواده، ارزیابی شناختی کودک از تعارضات والدین و نشانه های آسیب شناختی کودک: بررسی ساز و کارهای تعدیل کننده» انجام دادند یافته های این پژوهش بیانگر نقش ایمنی هیجانی در خانواده به عنوان یک عامل محافظ محیطی و نقش ارزیابی شناختی کودک از کشمکش های والدین به عنوان یک عامل خطر درونی، در کاهش و افزایش نشانه ها آسیب شناختی عاطفی و رفتاری کودکان است. در سال ۲۰۰۶ تحقیق دیگر تحت عنوان «اختلاف بین والدین و سازش در کودکان: بررسی پیش رو در رابطه با ایمنی هیجانی به عنوان یک مکانیسم تبیینی^۱» توسط کامینگز^۲ و همکاران انجام شد. بر اساس اطلاعات بدست آمده در این پژوهش رابطه بین اختلافات والدین و امنیت عاطفی با ورود کودکان به دوران نوجوانی افزایش یافت. امنیت عاطفی به عنوان یک مکانیسم تبیینی هم برای مشکلات درونی و هم مشکلات ظاهری کودکان شناخته شد.

در جامعه امروز ما بخش زیادی از انرژی ما صرف بهبود و پرورش حافظه، دانش و تحصیلات می شود، در حالی که اکثر افراد درک درستی از احساسات، هیجانات و عواطف خود و تأثیر آن بر تعاملشان در زندگی فردی و اجتماعی ندارند. ایمنی هیجانی بخش مهمی از نحوه تعاملات ما در زندگی روزمره را تشکیل می دهد. خانواده به عنوان اولین کانونی که فرد در آن قرار می گیرد دارای اهمیت شایان توجهی است، اما آن چه امروز در خانواده مشاهده می کنیم این است که کارکرد خانواده لطمه دیده است و اعضا نمی توانند مانند سابق از حضور هم بهره ببرند.

در ایران تا به امروز در مورد ایمنی هیجانی تحقیق و پژوهش زیادی انجام نگرفته است و کتاب هایی که در این مورد به زبان های دیگر وجود دارند ترجمه نشده است به همین دلیل منابع فارسی برای بررسی و تحقیق پیرامون این متغیر بسیار کم است. همچنین در پرسشنامه ایمنی هیجانی نیز در ایران ترجمه یا اجرا و هنجاریابی نشده است، این عوامل موجب شده است تحقیق در مورد این متغیر با دشواری هایی نظیر بی اطلاعی متخصصان، نبود منابع تحقیقاتی، نبود کتب مرتبط و... به همراه باشد از آنجایی که میزان ایمنی هیجانی یک نوجوان بر نحوه رفتار کنونی و آتی وی تأثیر می گذارد، از این رو پژوهش حاضر با توجه به عدم وجود ابزار مناسب برای بررسی ایمنی هیجانی نوجوانان در ایران، روایی، پایایی و هنجاریابی نسخه فارسی شده این ابزار برای نوجوانان را مورد بررسی قرار داده است.

1- explanatory mechanism

2- Cummings

روش پژوهش

پژوهش حاضر پژوهش از نوع توصیفی پیمایشی می‌باشد که به صورت میدانی اجرا شده است. جامعه‌ی آماری در این تحقیق عبارت است از کلیه‌ی دانش آموزانی که در اواسط نوجوانی هستند، شامل نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله (پایه‌ی اول، دوم و سوم دبیرستان و پیش دانشگاهی) دختر و پسر شهر شیراز. نمونه آماری ۷۶۵ نفر دانش آموز دختر و پسر می‌باشد که در این تحقیق بر اساس تعداد سؤالات به شیوه نمونه گیری خوشه ای از چهار ناحیه شیراز انتخاب گردید. شیوه انتخاب نمونه به این صورت بود که از بین نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز، نواحی یک و سه به صورت تصادفی انتخاب شدند و از این دو ناحیه ۸ مدرسه دخترانه و ۸ مدرسه پسرانه (هر ناحیه ۴ مدرسه) در هر مدرسه از هر پایه ۲ کلاس صورت تصادفی انتخاب گردیدند و از کلاس های انتخاب شده همه دانش آموزان اول دبیرستان تا پیش دانشگاهی هر کلاس مورد بررسی قرار گرفتند

در این پژوهش جهت جمع آوری داده‌ها از ابزار دل‌بستگی و ایمنی هیجانی نوجوانان استفاده گردید که توسط خدمات خانواده کیسی در ایالت متحده آمریکا در سال ۲۰۰۷ ساخته شد. مقیاس دل‌بستگی و ایمنی هیجانی، به منظور ارزیابی میزان ایمنی هیجانی در نوجوانان ساخته شده است. این پرسشنامه شامل ۲ عامل و ۲۵ ماده است که بر روی عامل اول (ایمنی هیجانی) ۱۳ ماده و بر روی عامل دوم (تعلق) ۱۲ ماده قرار گرفته است. از بین ۲۵ سوال ۲۲ سوال را همه‌ی آزمودنی‌ها و ۳ سوال را نوجوانانی که علاوه بر خود خواهر یا برادر دیگری دارند، پاسخ می‌دهند در این تست از مقیاس ارزیابی به شیوه‌ی لیکرت استفاده می‌شود که در آن با توجه به پاسخ مورد نظر عدد ۱ تا ۵ را می‌توانند انتخاب کنند که آن گزینه بهترین نحوه‌ی احساسات آن‌ها را شرح می‌دهد (فری و همکاران، ۲۰۰۸). درجات پاسخ و نمره گذاری شامل کاملاً موافقم (۱)، عمدتاً موافقم (۲)، نه موافقم و نه مخالفم (۳) عمدتاً مخالفم (۴) و کاملاً مخالفم (۵) و دامنه نظری نمرات آن‌ها برای آزمودنی‌هایی که به ۲۲ سوال پاسخ می‌دهند بین ۲۲ تا ۱۱۰ و آزمودنی‌هایی که به ۲۵ سوال پاسخ می‌دهند بین ۲۵ تا ۱۲۵ است. در این پرسشنامه هر چه نمره‌ی آزمودنی بالاتر باشد نشانگر ناامنی بیشتر هیجانی نوجوان می‌باشد. این پرسشنامه به صورت انگلیسی بوده که ابتدا توسط مترجم متخصص در زمینه مشاوره به فارسی ترجمه شده و سپس توسط مترجم دیگری دوباره به زبان انگلیسی برگردانده شده. پرسشنامه اولیه و پرسشنامه برگردان به زبان اصلی برای بررسی صحت ترجمه با هم مقایسه شده و در نهایت پرسشنامه از لحاظ ادبی و روایی سوالات توسط اساتید بررسی شده و مورد استفاده محقق قرار گرفته شد.

به منظور اجرای پرسشنامه پس از هماهنگی با استاد راهنما و اساتید مشاور، مجوز اجرای پرسشنامه از پژوهشکده معلم اخذ شد سپس حراست و بخش پژوهش اداره کل آموزش و پرورش شهر شیراز و نواحی یک و سه مجوز اجرای پژوهش در دبیرستان های مناطق خود را صادر کردند. پس از تایید ادارات هر منطقه مدارس انتخاب شده در بین دانش آموزان دوره دبیرستان هر منطقه پرسشنامه توزیع و پس از تکمیل آن توسط آزمودنی ها ۸۰۰ مقیاس جمع آوری گردید. تعداد ۳۵ پرسشنامه مخدوش کنار گذاشته شد و به طور کلی تعداد ۷۶۵ پرسشنامه به دست آمد که از این تعداد ۳۶۰ پرسشنامه مربوط به مقیاس پسران (۴۷.۱٪ درصد از حجم نمونه) و تعداد ۴۰۵ پرسشنامه (۵۲.۹٪ درصد از حجم نمونه) نیز مربوط به مقیاس دختران می باشد.

یافته های پژوهش

پس از اجرای آزمون تعلق و ایمنی هیجانی بر روی ۷۶۵ آزمودنی دختر و پسر هر آزمودنی نمره گذاری و داده ها وارد نرم افزار SPSS شدند. از بررسی اولیه داده ها شاخص های توصیفی چهار عامل آزمون بدست آمد، که بر اساس جدول زیر می باشند.

جدول ۱ ویژگی های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد سوالات	میانگین	انحراف معیار	بیشینه	کمینه	کجی	چولگی
ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها	۲۲	۱/۸۶	۰/۵۴	۴/۵۵	۱	۱/۴۷	۲/۴۱
ایمنی هیجانی برای آزمودنی های چند فرزندی	۲۵	۱/۸۶	۰/۵۷	۴/۶۰	۱	۱/۳۹	۲/۰۴

جدول شماره ۱ نتایج حاصل از تحلیل توصیفی پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها و آزمودنی های چند فرزندی را نشان می دهد. بر اساس این جدول، میانگین (انحراف معیار) پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها، ۱/۸۶ (۰/۵۴) و برای آزمودنی های چند فرزندی، ۱/۸۶ (۰/۵۷) می باشد.

جدول شماره ۲ میزان ضریب تنصیف و آلفای کرونباخ پرسشنامه ایمنی هیجانی را نشان می دهد.

جدول ۲ ضریب تنصیف و آلفای کرونباخ

نام پرسشنامه	تعداد سؤال	ضریب تنصیف	آلفای کرونباخ
ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها	۲۲	۰/۸۹۲	۰/۸۷۴
ایمنی هیجانی برای آزمودنی های چند فرزند	۲۵	۰/۹۰۷	۰/۸۹۸

جدول شماره ۲ نشان می دهد که میزان ضریب تنصیف (آلفای کرونباخ) پرسشنامه ایمنی هیجانی برای نوجوانان ۱۵ تا ۱۷ سال برای همه آزمودنی ها و برای آزمودنی های چند فرزندی به

ترتیب ۰/۸۹۲ (۰/۸۷۴) و ۰/۹۰۲ (۰/۸۹۸) می‌باشد. این یافته گویای آن است که پرسشنامه مذکور دارای سطح بسیار خوبی از همسانی درونی و پایایی می‌باشد. جداول شماره ۳ تا ۵ نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای پرسشنامه ایمنی هیجانی همه آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد:

جدول ۳ شاخص‌های کفایت پرسشنامه ایمنی هیجانی

نام پرسشنامه	شاخص KMO	سطح معنی داری شاخص Bartlett
ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها	۰/۹۴۴	۰/۰۰۰۱

طبق یافته‌های حاصل از جدول شماره ۳ میزان شاخص‌های نشان دهنده کفایت حجم نمونه و مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی اکتشافی می‌باشد.

جدول ۴ Error! No text of specified style in document. شاخص‌های کفایت پرسشنامه

ایمنی هیجانی

مؤلفه‌ها	ارزش‌های ویژه			مجموع مجذورات بارهای عاملی		
	مجموع	درصد واریانس	درصد تجمعی	مجموع	درصد واریانس	درصد تجمعی
۱	۸/۳۹	۳۸/۱۴	۳۸/۱۴	۸/۳۹	۳۸/۱۴	۳۸/۱۴
۲	۱/۲۴	۵/۶۶	۴۳/۸۰			
۳	۱/۱۲	۵/۰۹	۴۸/۸۹			
۴	۱/۱۰	۵/۰۳	۵۳/۹۳			
۵	۰/۹۵	۴/۳۵	۵۸/۲۸			
۶	۰/۹۵	۴/۳۲	۶۲/۶۰			
۷	۰/۸۳	۳/۸۰	۶۶/۴۱			
۸	۰/۷۶	۳/۴۵	۶۹/۸۷			
۹	۰/۶۸	۳/۱۱	۷۲/۹۸			
۱۰	۰/۶۷	۳/۰۷	۷۶/۰۶			
۱۱	۰/۶۴	۲/۹۱	۷۸/۹۸			
۱۲	۰/۵۸	۲/۶۶	۸۱/۶۵			
۱۳	۰/۵۲	۲/۳۷	۸۴/۰۳			
۱۴	۰/۴۹	۲/۲۵	۸۶/۲۸			
۱۵	۰/۴۷	۲/۱۵	۸۸/۴۴			
۱۶	۰/۴۵	۲/۰۸	۹۰/۵۲			
۱۷	۰/۴۴	۲/۰۳	۹۲/۵۵			
۱۸	۰/۴۱	۱/۸۸	۹۴/۴۴			
۱۹	۰/۳۵	۱/۶۱	۹۶/۰۶			
۲۰	۰/۳۲	۱/۴۸	۹۷/۵۵			
۲۱	۰/۲۸	۱/۳۰	۹۸/۸۶			
۲۲	۰/۲۵	۱/۱۴	۱۰۰			

جدول شماره ۴ نتایج حاصل از تحلیل مؤلفه اصلی پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، کل مؤلفه های اصلی پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها، ۳۸/۴۱ درصد از واریانس کل عامل ایمنی هیجانی را تبیین می‌کنند.

جدول ۵ میزان بار عاملی هر آئتم در عامل ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها

مؤلفه اصلی	شماره آئتم‌ها*
ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها	
۰/۷۷	۱۴
۰/۷۶	۱۹
۰/۷۶	۱۸
۰/۷۶	۱۲
۰/۷۶	۲۴
۰/۷۵	۱۰
۰/۷۲	۱۱
۰/۷۰	۱۷
۰/۷۰	۲۰
۰/۶۶	۷
۰/۶۶	۲۱
۰/۶۳	۵
۰/۵۷	۱۳
۰/۵۵	۲
۰/۵۴	۱۶
۰/۵۴	۱۵
-۰/۵۳	۸
۰/۴۴	۴
۰/۴۳	۶
۰/۲۹	۱
۰/۲۷	۳
*	۹

*آئتم‌های با بار عاملی زیر سطح ۰/۲

جدول شماره ۵ میزان بار عاملی هر آئتم در عامل ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد. بر اساس یافته های این جدول، میزان بار عاملی همه آئتم‌های پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها بجز آئتم شماره ۹ بیشتر از ۰/۲ می‌باشند که به لحاظ آماری معنی دار و قابل

قبول می‌باشند. بنابراین، با حذف آیتم شماره ۹، پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها دارای میزان بسیار خوبی از روایی و پایایی می‌باشد. جداول شماره ۶ تا ۸ نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای پرسشنامه ایمنی هیجانی آزمودنی‌های چند فرزندی را نشان می‌دهد.

جدول ۶ شاخص‌های کفایت پرسشنامه ایمنی هیجانی

نام پرسشنامه	شاخص KMO	سطح معنی داری شاخص Bartlett
ایمنی هیجانی برای آزمودنی‌های چند فرزندی	۰/۹۴۷	۰/۰۰۰۱

طبق یافته‌های حاصل از جدول شماره ۶ میزان شاخص‌های KMO and Bartlett's Test نشان دهنده کفایت حجم نمونه و مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی اکتشافی می‌باشد.

جدول ۷ نتایج حاصل از تحلیل مؤلفه اصلی پرسشنامه ایمنی هیجانی برای آزمودنی‌های چند

فرزندی

مؤلفه‌ها	ارزش‌های ویژه		مجموع مجذورات بارهای عاملی	
	درصد واریانس	مجموع	درصد واریانس	مجموع
۱	۹/۵۸	۳۸/۳۴	۳۸/۳۴	۳۸/۳۴
۲	۱/۳۵	۵/۴۲	۴۳/۷۶	۴۳/۷۶
۳	۱/۲۲	۴/۸۶	۴۴/۶۶	۴۴/۶۶
۴	۱/۱۴	۴/۵۶	۵۳/۲۳	۵۳/۲۳
۵	۱/۰۲	۴/۱۰	۵۷/۳۳	۵۷/۳۳
۶	۰/۹۶	۳/۸۴	۶۱/۱۷	۶۱/۱۷
۷	۰/۸۷	۳/۴۷	۶۴/۶۵	۶۴/۶۵
۸	۰/۸۲	۳/۲۹	۶۷/۹۵	۶۷/۹۵
۹	۰/۷۵	۳/۰۱	۷۰/۹۶	۷۰/۹۶
۱۰	۰/۶۹	۲/۷۹	۷۳/۷۵	۷۳/۷۵
۱۱	۰/۶۷	۲/۷۰	۷۶/۴۶	۷۶/۴۶
۱۲	۰/۶۴	۲/۵۸	۷۹/۰۴	۷۹/۰۴
۱۳	۰/۵۹	۲/۳۹	۸۱/۴۳	۸۱/۴۳
۱۴	۰/۵۲	۲/۱۱	۸۳/۵۵	۸۳/۵۵
۱۵	۰/۵۰	۲/۰۳	۸۵/۵۸	۸۵/۵۸
۱۶	۰/۴۹	۱/۹۶	۸۷/۵۴	۸۷/۵۴
۱۷	۰/۴۶	۱/۸۴	۸۹/۳۹	۸۹/۳۹
۱۸	۰/۴۵	۱/۸۱	۹۱/۲۰	۹۱/۲۰
۱۹	۰/۴۱	۱/۶۶	۹۲/۸۷	۹۲/۸۷
۲۰	۰/۳۷	۱/۴۸	۹۴/۳۵	۹۴/۳۵

۹۵/۶۷	۱/۳۲	۰/۳۳	۲۱
۹۶/۹۷	۱/۲۹	۰/۳۲	۲۲
۹۸/۱۲	۱/۱۴	۰/۲۸	۲۳
۹۹/۱۳	۱/۰۱	۰/۲۵	۲۴
۱۰۰	۰/۸۶	۰/۲۱	۲۵

بر اساس این جدول، کل مؤلفه های اصلی پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها، ۳۸/۳۴ درصد از واریانس کل عامل ایمنی هیجانی را تبیین می کنند.

جدول ۸ میزان بار عاملی هر آیتم در عامل ایمنی هیجانی برای آزمودنی های چند فرزندی

مؤلفه اصلی	شماره آیتمها*
ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی ها	
۰/۷۶	۱۴
۰/۷۶	۱۹
۰/۷۵	۱۸
۰/۷۵	۲۲
۰/۷۵	۱۲
۰/۷۴	۱۰
۰/۷۳	۱۱
۰/۷۰	۲۳
۰/۶۹	۲۴
۰/۶۹	۱۷
۰/۶۸	۲۰
۰/۶۶	۲۱
۰/۶۵	۲۵
۰/۶۵	۷
۰/۶۲	۵
۰/۵۵	۱۳
۰/۵۵	۲
-۰/۵۴	۸
۰/۵۳	۱۶
۰/۵۱	۱۵
۰/۴۴	۴
۰/۴۱	۶
۰/۲۹	۱
۰/۲۷	۳
*	۹

*آیتم‌های با بار عاملی زیر سطح ۰/۲

بر اساس یافته‌های این جدول، میزان بار عاملی همه آیتم‌های پرسشنامه ایمنی هیجانی برای آزمودنی‌های چند فرزندی بجز آیتم شماره ۹ بیشتر از ۰/۲ می‌باشند که به لحاظ آماری معنی دار و قابل قبول می‌باشند. بنابراین، با حذف آیتم شماره ۹، پرسشنامه ایمنی هیجانی برای آزمودنی‌های چند فرزندی دارای میزان بسیار خوبی از روایی و پایایی می‌باشد.

با انجام تحلیل عاملی مرتبه اول برای متغیر ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها، همه بارهای عاملی بجز سؤال ۹، بالاتر از ۰/۳ به دست می‌آیند که این سؤالات و متغیر را برای تحقیق مناسب می‌سازد. همان‌طور که می‌دانیم *t-value*، مقدار آماره آزمونی است که بر اساس آن معنی‌داری ضریب (مسیر) مربوطه تعیین می‌شود. به عبارت دیگر، یک ضریب در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار است اگر قدر مطلق *t-value* آن بزرگ‌تر از ۱/۹۶ باشد. در این پژوهش مقدار قدر مطلق *t-value* برای همه سؤالات بجز سؤال ۹، بزرگ‌تر از ۱/۹۶ بدست آمد که نشان دهنده معنی‌دار بودن اثر این آیتم‌هاست.

برای برازندگی مدل، شاخص‌هایی وجود دارند که قرارگیری تمامی آن‌ها در محدوده‌ی مناسب، نشان‌دهنده‌ی برازش خوب مدل به داده‌هاست. این شاخص‌ها با عنوان شاخص‌های برازندگی شناخته می‌شوند که برای مدل اندازه‌گیری در جدول ۹ آمده‌اند. در این جدول محدوده‌ی مطلوب هر شاخص نیز ذکر شده است.

جدول ۸ شاخص‌های برازندگی برای مدل اندازه‌گیری

$\frac{\chi^2}{df}$	SRMSR	GFI	AGFI	RMSEA	NFI	NNFI	CFI
1/83	0/084	0/88	0/85	۰/۰۶۷	0/94	0/96	0/97

مقادیر مطلوب :

$\chi^2/df \leq 3$; $GFI, NFI, NNFI, CFI \geq 0/90$; $AGFI \geq 0/80$; $RMSEA \leq 0/08$; $SRMSR \leq 0/10$
همان‌طور که در جدول شماره ۹ مشاهده می‌شود مقدار خطای میانگین ۰/۰۶۷ است که بسیار مناسب است. شاخص $\frac{\chi^2}{df}$ نیز با ۱/۸۳ قابل قبول است. سایر شاخص‌های *GFI*، *NFI*، *CFI* به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۹۴ و ۰/۸۸ است که نشان دهنده یک برازش خوب است. بنابراین، همان‌طور که از جدول ۹-۴ مشاهده می‌شود تمامی شاخص‌ها در محدوده‌ی بسیار خوب قرار دارند که این نشان‌دهنده‌ی برازش خوب مدل به داده‌هاست. بنابراین می‌توان گفت تمامی عوامل مختلف با هم دارای همبستگی کافی هستند و یک ساختار منطقی و قابل پذیرش را تشکیل می‌دهند، که با انجام تحلیل عاملی مرتبه اول برای متغیر ایمنی هیجانی برای آزمودنی‌های چند فرزندی، همه بارهای عاملی بجز سؤال ۹، بالاتر از ۰/۳ به دست می‌آیند که این سؤالات و متغیر را برای تحقیق مناسب

می سازد. همان طور که می دانیم t-value، مقدار آماره آزمونی است که بر اساس آن معنی داری ضریب (مسیر) مربوطه تعیین می شود. به عبارت دیگر، یک ضریب در سطح ۰/۰۵ معنی دار است اگر قدر مطلق t-value آن بزرگ تر از ۱/۹۶ باشد. در این پژوهش مقدار قدر مطلق t-value برای همه سؤالات بجز سؤال ۹، بزرگ تر از ۱/۹۶ بدست آمد که نشان دهنده معنی دار بودن اثر این آیتم هاست.

برای برازندگی مدل، شاخص هایی وجود دارند که قرارگیری تمامی آن ها در محدوده ی مناسب، نشان دهنده ی برازش خوب مدل به داده هاست. این شاخص ها با عنوان شاخص های برازندگی شناخته می شوند که برای مدل اندازه گیری در جدول ۱۰ آمده اند. در این جدول محدوده ی مطلوب هر شاخص نیز ذکر شده است.

جدول ۹ شاخص های برازندگی برای مدل اندازه گیری

$\frac{\chi^2}{df}$	SRMSR	GFI	AGFI	RMSEA	NFI	NNFI	CFI
۲/۵۰	0/084	۰/۸۹	0/85	۰/۰۸۲	۰/۸۷	0/96	۰/۸۹

مقادیر مطلوب :

$$\chi^2/df \leq 3; GFI, NFI, NNFI, CFI \geq 0/90; AGFI \geq 0/80; RMSEA \leq 0/08; SRMSR \leq 0/10$$

همان طور که در جدول شماره ۱۰ مشاهده می شود مقدار خطای میانگین ۰/۰۸ است که مناسب است. شاخص $\frac{\chi^2}{df}$ نیز با ۲/۵۰ قابل قبول است. سایر شاخص های CFI، NFI و GFI به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۷ و ۰/۸۹ است که نشان دهنده یک برازش خوب است. بنابراین، همان طور که از جدول ۱۰ مشاهده می شود تمامی شاخص ها در محدوده ی قابل قبول قرار دارند که این نشان دهنده ی برازش خوب مدل به داده هاست. بنابراین می توان گفت تمامی عوامل مختلف با هم دارای همبستگی کافی هستند و یک ساختار منطقی و قابل پذیرش را تشکیل می دهند.

جدول ۱۰ نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی همه آزمودنی ها برای دختران و پسران

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
دختران	۳۴۱	۴۱/۲۹	۱۲/۷۳	۰/۶۸
پسران	۲۸۵	۴۰/۷۱	۱۱/۱۲	۰/۶۵

جدول شماره ۱۱ نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی همه آزمودنی ها برای دختران و پسران را نشان می دهد. بر این اساس، میانگین (انحراف معیار) آزمودنی های دختر و پسر به ترتیب عبارت اند از ۴۱/۲۹ (۱۲/۷۳) و ۴۰/۷۱ (۱۱/۱۲).

جدول ۱۱ مقایسه نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی همه آزمودنی‌ها برای دختران و پسران

تفاوت میانگین‌ها	Sig. دو دامنه	T Df	F Sig.	آزمون تی- تست گروه‌های مستقل	آزمون لوین
۰/۵۷	۰/۵۵	۰/۵۹ ۶۲		۲/۱۴۰/۱۴	برابری واریانس‌ها مفروض است

جدول شماره ۱۲ مقایسه نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی همه آزمودنی‌ها برای دختران و پسران را نشان می‌دهد. بر این اساس، بین گروه دختران و پسران به لحاظ میانگین نتایج مشاهده شده تفاوت معنی داری وجود ندارد ($\text{Sig}=0/14, t=0/59$).

جدول ۱۲ نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی آزمودنی‌های چند فرزندی برای دختران و پسران

خطای استاندارد میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	جنسیت
۰/۸۱	۱۵/۲۲	۴۷/۱۹	۳۴۷	دختران
۰/۷۵	۱۳/۱۳	۴۶/۱۳	۳۰۰	پسران

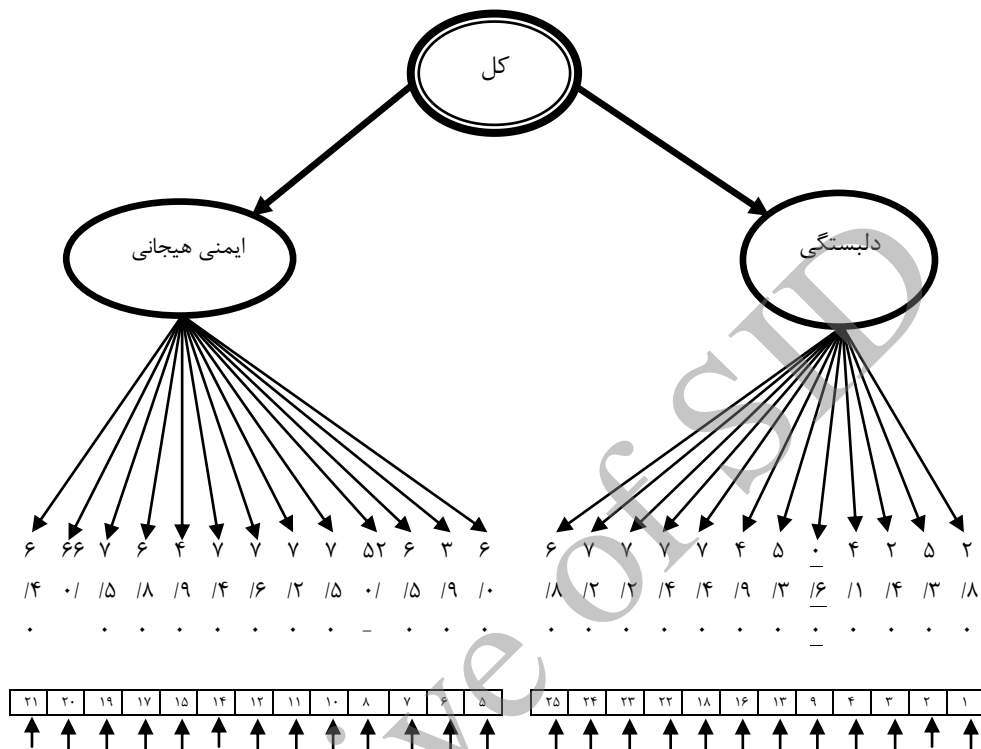
جدول شماره ۱۳ نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی آزمودنی‌های چند فرزندی برای دختران و پسران را نشان می‌دهد. بر این اساس، میانگین (انحراف معیار) آزمودنی‌های دختر و پسر به ترتیب عبارت‌اند از ۴۷/۱۹ (۱۵/۲۲) و ۴۶/۱۳ (۱۳/۱۳).

جدول ۱۳ مقایسه نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی آزمودنی‌های چند فرزندی برای دختران و

پسران					
تفاوت میانگین‌ها	Sig. دو دامنه	t	df	F Sig.	آزمون تی- تست گروه‌های مستقل
۱/۱۲	۰/۳۴	۰/۹۴	۶۴۵	۳/۴۷	۰/۰۶

جدول شماره ۱۴ مقایسه نتایج پرسشنامه ایمنی هیجانی آزمودنی‌های چند فرزندی برای دختران و پسران را نشان می‌دهد. بر این اساس، بین گروه دختران و پسران به لحاظ میانگین نتایج مشاهده شده تفاوت معنی داری وجود ندارد ($\text{sig}=0/34, t=0/94$).

ساختار عاملی پس از تجزیه و تحلیل توسط نرم افزار AMOS-16 بدین گونه بدست آمد:

نمودار ساختار عاملی متغیر مورد نظر

جدول ۱۵ شاخص های برازش مدل

RMSEA	CFI	TLI	IFI	RFI	NFI	شاخص های برازش مدل
.076	.852	.838	.853	.804	.821	Default model

بر اساس جدول بالا، مدل ساختار عاملی در سطح مطلوبی با داده ها برازش می شود.

جدول ۱۶- رابطه بین دو عامل

رابطه	ضریب همبستگی	ضریب کواریانس	سطح معنی داری
ایمنی هیجانی <--> دلبستگی	۰/۹۳۳	۰/۲۹۰	***

بر اساس جدول بالا میزان ضریب همبستگی (کواریانس) متغیر ایمنی هیجانی با دلبستگی ۰/۹۳ (۰/۲۹) می باشد که در سطح زیر ۰/۰۰۱ معنی دار است.

جدول ۱۷- ضرایب رگرسیونی استاندارد

گویه	عامل	ضرایب رگرسیونی استاندارد	سطح معنی داری
v1	دلبستگی <---	۰/۲۸۳	***
v2	دلبستگی <---	۰/۵۳۰	***
v3	دلبستگی <---	۰/۲۴۹	***
v4	دلبستگی <---	۰/۴۱۶	***
v9	دلبستگی <---	۰/۱۰۶۱	۰/۱۴۶
v13	دلبستگی <---	۰/۵۳۷	***
v16	دلبستگی <---	۰/۴۹۹	***
v18	دلبستگی <---	۰/۷۴۲	***
v22	دلبستگی <---	۰/۷۴۱	***
v23	دلبستگی <---	۰/۷۲۵	***
v24	دلبستگی <---	۰/۷۲۲	***
v25	دلبستگی <---	۰/۶۸۳	***
v21	ایمنی هیجانی <---	۰/۶۴۶	***
v20	ایمنی هیجانی <---	۰/۶۶۰	***
v19	ایمنی هیجانی <---	۰/۷۵۸	***
v17	ایمنی هیجانی <---	۰/۶۸۳	***
v15	ایمنی هیجانی <---	۰/۴۹۸	***
v14	ایمنی هیجانی <---	۰/۷۴۴	***
v12	ایمنی هیجانی <---	۰/۷۶۵	***
v11	ایمنی هیجانی <---	۰/۷۲۱	***
v10	ایمنی هیجانی <---	۰/۷۵۱	***
v8	ایمنی هیجانی <---	-۰/۵۲۱	***
v7	ایمنی هیجانی <---	۰/۶۵۱	***
v6	ایمنی هیجانی <---	۰/۳۹۱	***
v5	ایمنی هیجانی <---	۰/۶۰۱	***

p<0.001***

با توجه به جدول بالا ضرایب رگرسیونی استاندارد تمامی گویه‌ها بجز گویه شماره ۹ بر روی عامل مورد نظرشان معنی دار است.

بحث و نتیجه گیری

ایمنی هیجانی ارزیابی این موضوع است که آیا اعضای خانواده می‌توانند در زمان رخدادهای استرس زا، از نظر هیجانی و عاطفی در دسترس و پاسخ گو باشند. برای سنجش ایمنی هیجانی در نوجوانان از ابزار تعلق و ایمنی هیجانی استفاده شد که برای بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه یک گروه نمونه (۷۶۵ نفر) از جامعه دانش آموزان دوره دبیرستان (اول تا پیش دانشگاهی) شهر شیراز شامل ۴۰۵ دختر و ۳۶۰ پسر بر اساس تعداد سؤالات به شیوه نمونه گیری خوشه ای از چهار ناحیه شیراز انتخاب گردید. در این پرسشنامه میزان آلفای کرونباخ برای نوجوانان ۱۵ تا ۱۷ سال برای همه آزمودنی‌ها و برای آزمودنی‌های چند فرزندی به ترتیب ۰/۸۷۴ و ۰/۸۹۸ می‌باشد. این یافته گویای آن است که پرسشنامه مذکور دارای سطح بسیار خوبی از پایایی می‌باشد.

همچنین یکی از روش‌های متداول برای سنجش قابلیت اعتماد، روش تنصیف می‌باشد. میزان ضریب تنصیف پرسشنامه ایمنی هیجانی برای نوجوانان ۱۵ تا ۱۷ سال برای همه آزمودنی‌ها و برای آزمودنی‌های چند فرزندی به ترتیب ۰/۸۹۲ و ۰/۹۰۲ می‌باشد. این یافته گویای آن است که پرسشنامه مذکور دارای سطح بسیار خوبی از همسانی درونی می‌باشد.

شاخص‌هایی که جهت بررسی کفایت پرسشنامه بررسی شد شاخص KMO و در سطح معنی داری شاخص Bartlett بوده است. شاخص بدست آمده در این پرسشنامه برابر با ۰.۹۴۴ بدست آمده که این عدد بیانگر سطح مناسب همبستگی جهت تحلیل عاملی اکتشافی می‌باشد.

بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش برای هر دو گروه چند فرزندی و تک فرزندی، میزان بار عاملی همه آیتم‌های پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها بجز آیتم شماره ۹ بیشتر از ۰/۲ می‌باشند که به لحاظ آماری معنی دار و قابل قبول می‌باشند. بنابراین، با حذف آیتم شماره ۹، پرسشنامه ایمنی هیجانی برای همه آزمودنی‌ها دارای میزان بسیار خوبی از روایی و پایایی می‌باشد. به منظور تایید سؤالات پرسشنامه برای متغیر ایمنی هیجانی، توسط نرم افزار لیزرل تحلیل عاملی تأییدی انجام شد که بر اساس آن همه بارهای عاملی بجز سؤال ۹، بالاتر از ۰/۳ به دست می‌آیند که این سؤالات و متغیر را برای تحقیق مناسب می‌سازد.

میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌های دختر به ترتیب عبارت اند از ۴۱/۲۹ و (۱۲/۷۳) و میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌های پسر به ترتیب عبارت اند ۴۰/۷۱ و (۱۱/۱۲). این اعداد نشان دهنده‌ی سطح قابل قبولی از ایمنی هیجانی در بین دختران و پسران می‌باشد.

در خانواده‌های چند فرزندی میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌های دختر به ترتیب عبارت اند از ۴۷/۱۹ و میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌های پسر به ترتیب عبارت اند ۴۶/۱۳ و

(۱۳/۱۳). این اعداد نشان دهنده‌ی سطح قابل قبولی از ایمنی هیجانی در بین دختران و پسران می‌باشد. با این تفاوت که میزان آن به تا حدی از خانواده‌هایی تک فرزندی پایین‌تر است. همچنین در گروه‌های چند فرزندی و تک فرزندی تفاوت معناداری بین گروه دختران و پسران دیده نشد. بنابراین دختران و پسران از نظر ایمنی هیجانی تقریباً در یک سطح قرار دارند.

پیوست‌ها

پرسشنامه ایمنی هیجانی نوجوانان

- (1) My foster parent(s) would not kick me out of the family, no matter what I do.
- (2) My foster parent(s) makes me feel like I belong to the family.
- (3) My foster parent(s) expects to give and receive holiday cards or gifts with me just like everyone else in this family.
- (4) My foster parent(s) would loan or give me money if I really needed it.
- (5) My foster parent(s) wants to talk when something really important or exciting happens to me.
- (6) My foster parent(s) cares deeply about what happens to me.
- (7) It makes me feel happy when we spend time together.
- (8) My foster parent(s) makes me feel I am not wanted.
- (9) My foster parent(s) wants me to be home for the holidays.
- (10) My foster parent(s) is someone I feel close to.
- (11) My foster parent(s) loves me.
- (12) My foster parent(s) is someone I trust.
- (13) My foster parent(s) includes me in family photos and portraits.
- (14) My foster parent(s) pays attention to me when I ask for help.
- (15) I care deeply about what happens to my foster parent(s).
- (16) My foster parent(s) includes me in family vacations.
- (17) I love these/this parent(s).
- (18) My foster parent(s) makes me feel like this is my family for life.
- (19) My foster parent(s) will always be someone I can count on for help if I need it.
- (20) My foster parent(s) will do everything to keep the relationship going even when I am no longer living at home.
- (21) My foster parent(s) finds a way to support, stand behind me, and believe in me even when I'm wrong.
- (22) My foster parent(s) has done everything I need to make me feel like I belong.

Consider the following items only if there are other youth in the family:

(23) My foster parent(s) treats me as well as the other youth in the family.

(24) My foster parent(s) likes me as much as other youth in the family.

(25) My foster parent(s) gives me gifts that are just as good as the gifts they give to other youth in the family

ترجمه پرسشنامه ایمنی هیجانی نوجوانان

دانش آموز گرامی:

این پرسشنامه از احساسات شما می پرسد. برای هر پرسش، لطفاً عددی از یک تا پنج را انتخاب کنید که به بهترین نحو احساسات شما را شرح می دهد. اگر شما با یک جمله کاملاً موافق هستید عدد یک را انتخاب کنید، اگر کاملاً مخالف هستید عدد پنج را انتخاب کنید. لطفاً به یاد داشته باشید هیچ پاسخ صحیح یا اشتباهی وجود ندارد.

جنسیت: دختر پسر رشته تحصیلی: سن:

۱- هر کاری انجام داده باشم، والدینم مرا از خانواده طرد نمی کنند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲- والدینم، مرا به عنوان عضوی از خانواده قبول دارند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۳- والدینم انتظار دارند مانند بقیه ی اعضای خانواده کادو بدهم و بگیرم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۴- والدینم هنگامی که واقعاً به پول نیاز دارم به من پول می دهند یا به من قرض می دهند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۵- والدینم هنگامی که اتفاق مهم یا هیجان انگیزی برای من می افتد خواستار صحبت با من هستند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۶- والدینم شدیداً مراقب اتفاقاتی که برای من پیش می آید، هستند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۷- زمانی که با خانواده ام وقت می گذرانم حس خوبی دارم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۸- والدینم باعث می‌شوند احساس کنم کسی مرا نمی‌خواهد.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۹- والدینم می‌خواهند که در تعطیلات من در خانه باشم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۰- من به والدینم احساس نزدیکی می‌کنم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۱- والدینم عاشق من هستند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۲- والدینم افرادی قابل اعتماد هستند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۳- والدینم عکس‌ها را در آلبوم عکس‌های خانوادگی قرار می‌دهند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۴- والدینم هنگامی که از آن‌ها کمک می‌خواهم به من توجه می‌کنند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۵- اتفاقاتی که برای والدینم می‌افتد شدیداً برایم مهم است.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۶- والدینم مرا در تعطیلات خانوادگی شرکت می‌دهند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۷- من عاشق والدینم هستم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۱۸- در طول زندگیم والدینم این احساس را به من می‌دهند که عضوی از خانواده هستم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

- ۱۹- والدینم کسانی هستند که در موقع نیاز می توانم روی کمک آن ها حساب کنم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۲۰- والدینم حتی زمانی که با آنها نیستم، هر کاری انجام می دهند تا ارتباط ما برقرار باشد.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۲۱- والدینم راهی پیدا می کنند که از من حمایت کنند، پشت من می ایستند، من را باور دارند حتی زمانی که من اشتباه می کنم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۲۲- والدینم هر کاری انجام می دهند تا من احساس تعلق به خانواده داشته باشم.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- به موارد زیر در صورت داشتن نوجوان دیگر در خانواده پاسخ دهید.
- ۲۳- والدینم با من همانند دیگر فرزندان خانواده به خوبی رفتار می کنند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۲۴- والدینم همان قدر مرا دوست دارند که دیگر فرزندان خانواده را دوست دارند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم
- ۲۵- والدینم همانند دیگر فرزندانشان به من هدیه می دهند.
- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

پرسشنامه ایمنی هیجانی والدین

- (1) I would not kick this youth out of the family, no matter what.
 - (2) This youth belongs to this family.
 - (3) I expect to exchange holiday cards or gifts with this youth just like everyone else in this family.
 - (4) I would loan or give this youth money if he/she really needed it.
 - (5) When something really important or exciting happens to this youth, I want to talk with him/her about it.
 - (6) I care deeply about what happens to this youth.
 - (7) It makes me feel happy when we spend time together.
 - (8) I let this youth know he/she is not wanted.
 - (9) I want this youth to be home for the holidays.
 - (10) I feel close to this youth.
 - (11) I love this youth.
 - (12) I trust this youth.
 - (13) I include this youth in family photos and portraits.
 - (14) I pay attention to this youth when she/he asks for help.
 - (15) This youth cares deeply about what happens to me.
 - (16) I include this youth in family vacations.
 - (17) This youth loves me.
 - (18) I let this youth know he/she will be in this family for life.
 - (19) I let this youth know he/she will always be able to count on my help.
 - (20) I will do everything to keep this relationship going even when the youth is not living at home.
 - (21) I find a way to support, stand behind, or believe in this youth even when he/she is wrong.
 - (22) I have done everything I can to make this youth feel he/she belongs to this family.
- Consider the following items only if there are other youth in the family:*
- (23) I treat this youth the same as I treat other youth in the family.
 - (24) I like this youth the same as other youth in the family.
 - (25) I give this youth gifts that are just as good as the gifts I give other youth in the family.

ترجمه پرسشنامه ایمنی هیجانی والدین

پدر و مادر گرامی:

این پرسشنامه از احساسات شما می پرسد. برای هر پرسش، لطفاً عددی از یک تا پنج را انتخاب کنید که به بهترین نحو احساسات شما را شرح می دهد. اگر شما با یک جمله کاملاً موافق هستید عدد یک را انتخاب کنید، اگر کاملاً مخالف هستید عدد پنج را انتخاب کنید. لطفاً به یاد داشته باشید هیچ پاسخ صحیح یا اشتباهی وجود ندارد.

(والدین گرامی پرسشنامه را توسط فرزندان یا در صورت صلاح دید شخصاً به مشاور مدرسه تحویل دهید، با تشکر)

جنسیت: زن مرد سطح سواد: دیپلم فوق دیپلم لیسانس فوق لیسانس و بالاتر سن:

۱- هر اتفاقی بیافتد، نوجوانم را از خانواده بیرون نمی اندازم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲- این نوجوان احساس دلبستگی به خانواده دارد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۳- انتظار دارم با نوجوانم مانند سایر اعضای خانواده هدیه و کارت پستال رد و بدل کنم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۴- اگر نوجوانم پول لازم داشته باشد به او پول قرض می دهم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۵- وقتی یک واقعه ی مهم یا هیجان انگیزی برای نوجوانم اتفاق می افتد می خواهم با او درباره آن صحبت کنم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۶- عمیقاً به اتفاقاتی که برای نوجوانم می افتد اهمیت می دهم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۷- باعث خوشحالییم می شود وقتی با هم وقت می گذرانیم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۸- من می‌گذارم نوجوانم بداند که کسی او را دوست ندارد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۹- دوست دارم نوجوانم برای تعطیلات در خانه باشد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۰- نسبت به نوجوانم احساس نزدیکی می‌کنم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۱- نوجوانم را دوست دارم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۲- به نوجوانم اعتماد دارم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۳- عکس نوجوانم را در آلبوم عکس‌های خانوادگی می‌گذارم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۴- به نوجوانم وقتی تقاضای کمک می‌کند توجه می‌کنم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۵- نوجوانم عمیقاً به اتفاقاتی که برای من می‌افتد اهمیت می‌دهد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۶- نوجوانم را در سفرهای خانوادگی شرکت می‌دهم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۷- نوجوانم مرا دوست دارد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۸- می‌گذارم که نوجوانم بداند همیشه عضوی از این خانواده خواهد بود.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۱۹- می‌گذارم نوجوانم بداند که همیشه می‌تواند روی من حساب کند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲۰- هر کاری می‌کنم که ارتباطمان برقرار باشد، حتی زمانی که نوجوانم در خانه زندگی نمی‌کند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲۱- راهی را پیدا می‌کنم که در کنار نوجوان باشم، از او حمایت کنم و او را باور داشته باشم حتی اگر اشتباه کند.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲۲- من هر کاری می‌توانستم انجام دادم تا نوجوانم احساس کند به این خانواده تعلق دارد.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

به موارد زیر در صورت داشتن نوجوان دیگر در خانواده پاسخ دهید.

۲۳- من با این نوجوان به گونه‌ای رفتار می‌کنم که با بقیه‌ی فرزندان خانواده رفتار می‌کنم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲۴- من این نوجوان را همان قدر دوست دارم که بقیه‌ی فرزندان خانواده را دوست دارم.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

۲۵- هدیه‌هایی که به این نوجوان می‌دهم به اندازه‌ی هدیه‌هایی که به بقیه‌ی فرزندانم می‌دهم خوب است.

- ۱- کاملاً موافقم ۲- عمدتاً موافقم ۳- نه موافقم نه مخالفم ۴- عمدتاً مخالفم ۵- کاملاً مخالفم

منابع

قره باغی، فاطمه، آگلار وفایی، مریم، الهیاری، عباسعلی. (۱۳۸۶). ایمنی هیجانی در خانواده، ارزیابی شناختی کودک در تعارض والدین و نشانه های آسیب شناختی کودک: بررسی ساز و کارهای تعدیل کننده. *مجله روان پزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، شماره ۱، شماره صفحات ۷-۸.

قره باغی، فاطمه، وفایی، مریم. (۱۳۸۶). ایمنی هیجانی در خانواده و نشانه های آسیب شناختی روانی و سلامت کودک: بررسی نقش واسطه ای و تعدیل کننده خلق کودک. *فصل نامه پژوهش در سلامت روان شناختی، دوره اول، شماره چهارم، صص: ۶-۷*

قره باغی، فاطمه، وفایی، مریم. (۱۳۸۸). نقش تعارض زناشویی و ایمنی هیجانی در خانواده در سلامت جسمانی و روانی-اجتماعی کودک. *مجله روان پزشکی و روانشناسی بالینی ایران، سال پانزدهم، شماره چهارم، صص: ۱-۳*.

Alegre, A., Mark J. Benson., Victoria R. Fu., Christine Kaestle., Cynthia L. S. (2008). *Parental Behaviors and Late Adolescents' Adjustment: The Role of Emotional Security and Emotional Intelligence*. Dissertation submitted to the faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. Blacksburg, Virginia.

Alegre, A. (2004). *Emotional security and its relationship whit emotional intelligence*. Virginia polytechnic and state university Wallace Hall.

Casey Family Services. (2008). *Achieving permanency for youth in foster care: assessing and strengthening emotional security*. New Haven, CT, USA: Lauren Frey., Gretta Cushing., Madelyn Freundlich., Eliot Brenner.

Cummings Mark .E., Schermerhorn Alice. C., Davies Patrick. T., Goeke Marcie. C., Cummings Jennifer. S. (2006). Inter parental Discord and Child Adjustment: Prospective Investigations of Emotional Security as an Explanatory Mechanism. *Child Development, Volume 77, Number 1, Pages 132 – 152*

Davies, P.T., Cummings, M.E. (1995). Marital conflict and child adjustment: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin, volume 116, pages 387-411*.

Frey, L., Cushing, G., Freundlich, M., Brenner, E. (2008). *Achieving permanency for youth in foster care: assessing and strengthening emotional security*. New Haven,CT, USA: Casey Family Services.

Archive of SID